

349

U S T A W A

z dnia 20 lipca 1950 r.

o zmianie przepisów postępowania w sprawach cywilnych.

Art. 1. W kodeksie postępowania cywilnego wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 wyrazy: „rozstrzygają spory o prawo prywatne” zastępuje się wyrazami: „rozstrzygają

spawy cywilne”, w wierszu drugim wyraz „spory” zastępuje się wyrazem „sprawy”,

2) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„art. 9. Sprawy cywilne rozpoznają w pierwszej instancji: sądy powiatowe i sądy wojewódzkie.”

- 3) art. 10 otrzymuje brzmienie:
„Art. 10. Do właściwości sądów powiatowych należą wszystkie sprawy z wyjątkiem spraw, zastrzeżonych dla sądów wojewódzkich.“
- 4) art. 13 otrzymuje brzmienie:
„Art. 13. Do właściwości sądów wojewódzkich należą sprawy:
1) o prawa niemajątkowe i łącznie z nimi poszukiwane roszczenia majątkowe z wyjątkiem spraw o ustalenie ojcostwa,
2) ze stosunków, dotyczących ochrony prawa autorskiego, patentów, wzorów i znaków towarowych,
3) majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa 250.000 zł; a jedną ze stron jest Skarb Państwa lub inny podmiot, podlegający państwowemu arbitrażowi gospodarczemu.“
- 5) art. 14 uchyla się,
6) w art. 22 skreśla się § 4,
7) w art. 23 skreśla się § 2,
8) w art. 24 skreśla się § 2,
9) w art. 30 § 2 po wyrazie „przedsiębiorstwom“ wstawia się wyrazy: „i instytucjom“,
10) w art. 31 wyrazy: „spółce handlowej, stowarzyszeniu, gwarectwu, zakładowi, związkowi komunalnemu, kościołowi, fundacji“ zastępuje się wyrazami: „osobie prawnej“,
11) w art. 34 § 3 po wyrazie „przedsiębiorstwom“ wstawia się wyrazy: „i instytucjom“,
12) art. 40 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Powództwo o prawo rzeczowe na nieruchomości, o zwolnienie od tego prawa i o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania nieruchomości wytoczyć należy wyłącznie przed sąd miejsca położenia nieruchomości. Gdy chodzi o służebność lub ciężar realny, właściwość oznacza się według położenia nieruchomości obciążonej.“
13) w art. 43 § 2 wyrazy: „sąd, w którego okręgu ma siedzibę Sąd Najwyższy“ zastępuje się wyrazami: „sąd w Warszawie“,
14) w art. 49 skreśla się § 2,
15) w art. 52:
w § 1 w wierszu drugim po wyrazach: „według ustawy nie jest“ dodaje się wyraz „miejscowo“,
§ 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Stronom nie wolno jednak zmienić właściwości wyłącznej.“
16) w art. 53 skreśla się § 4,
17) w art. 55 wyraz „zastępcą“ zastępuje się wyrazem „przedstawicielem“,
18) art. 58 otrzymuje brzmienie:
„Art. 58. O wyłączeniu sędziego rozstrzyga sąd, w którym sprawa się toczy, a gdyby sąd ten nie mógł wydać postanowienia dla braku dostatecznej liczby sędziów — sąd w toku instancji przelożony.“
19) art. 60 skreśla się,
20) w art. 62 skreśla się ostatnie zdanie,
21) w art. 72 wyrazy: „drugiej instancji“ zastępuje się wyrazami: „pierwszej instancji“ oraz skreśla się wyrazy: „pierwszej instancji“ i wyrazy: „lub toczwła“,
22) w art. 75 § 2 skreśla się zdanie ostatnie, a w § 3 skreśla się wyraz „prawomocnie“,
23) w art. 84 wyrazy: „zastępcy ustawowi“ zastępuje się wyrazami: „przedstawiciele ustawowi“,
24) art. 86 i 87 skreśla się,
25) w art. 91 skreśla się § 2,
26) w art. 93 wyraz „prywatnego“ zastępuje się wyrazem „cywilnego“,
27) art. 95 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Odwołanie lub wypowiedzenie pełnomocnictwa procesowego odnosi skutek prawny w stosunku do przeciwnika z chwilą zawiadomienia go za pośrednictwem sądu o wygaśnięciu pełnomocnictwa.“
28) w księdze II po dziale VI dodaje się dział VII w brzmieniu:
„Dział VII.
Udział prokuratora w procesie cywilnym.
Art. 97¹. Prokurator może wytaczać wszelkie powództwa oraz brać udział w każdym stanie sprawy, toczącej się z czyjegokolwiek powództwa, jeżeli według jego oceny wymaga tego interes Państwa Ludowego.
Art. 97². Prokurator nie jest związany z żadną ze stron oraz może składać oświadczenia i zgłaszać wnioski, jakie uznaje za celowe, a także przytaczać fakty i dowody na ich potwierdzenie.
Art. 97³. W przypadku, gdy sąd uzna udział prokuratora w sprawie za potrzebny, zawiadamia go o tym.
Art. 97⁴. § 1. Prokurator może zaskarżyć każde orzeczenie sądowe, od którego służy środek odwoławczy.
§ 2. Terminy do zaskarżenia orzeczeń sądowych ustanowione dla stron, wiążą również prokuratora.
Art. 97⁵. Z przyczyn, przewidzianych w art. 443 i 445, prokurator może żądać wznowienia postępowania w sprawach prawomocnie zakończonych, jeżeli brał w nich udział.
Art. 97⁶. Generalny Prokurator Rzeczypospolitej może w przypadkach przewidzianych w art. 441⁸ zaskarżać prawomocne orzeczenia w drodze nadzwyczajnej rewizji.
Art. 97⁷. Osoba, w której interesie prokurator wytoczył powództwo, może wstąpić do sprawy w każdym jej stanie w charakterze strony powodowej.“
29) art. 99 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej i prokurator zrównani są co do kosztów z adwokatami.“
30) art. 104 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Dotyczy to zwłaszcza kosztów powstałych wskutek złożenia niezgodnych z prawdą wyjaśnień, zatajenia pewnych okoliczności, uchylenia się od wyjaśnień, spóźnionego przytoczenia istotnych okoliczności faktycznych lub spóźnionego powołania dowodów.“
31) po art. 107 dodaje się art. 107¹ w brzmieniu:
„Art. 107¹. Strony nie mogą żądać zwrotu kosztów procesu spowodowanych wystąpieniem prokuratora.“
32) art. 111 skreśla się,
33) nagłówek działu II tytułu I księgi II otrzymuje brzmienie:
„Zwolnienie od kosztów sądowych“,
poza tym używane w przepisach tego działu i innych działów wyrazy: „prawo ubogich“ zastępuje się odpowiednio wyrazami: „zwolnienie od kosztów sądowych“,
34) w art. 112 w § 1 wyrazy: „administracji rządowej, samorządowej“ zastępuje się wyrazami: „administracji państwowej“, wyrazy: „sądu opiekuńczego“ — wyrazami: „władzy opiekuńczej“, a zdanie

- ostatnie otrzymuje brzmienie: „od sądu zależy uznanie tego zaświadczenia za dostateczne do zwolnienia strony od kosztów sądowych“;
- 35) w art. 113 § 3 wyrazy: „Sądem Najwyższym“ zastępuje się wyrazami: „Sądem rewizyjnym“, a wyrazy: „drugiej instancji“ wyrazami: „pierwszej instancji“;
- 36) art. 116 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Strona, która została zwolniona od kosztów sądowych:
1) nie wnosi na rzecz Skarbu opłat sądowych ani nie ponosi wydatków, które za nią wyklada Skarb Państwa,
2) ma prawo zgłosić wniosek o ustanowienie dla niej adwokata; sąd uwzględni powyższy wniosek, jeżeli ze względu na zamieszkanie strony poza siedzibą sądu lub ze względu na charakter sprawy albo inne ważne okoliczności uzna ustanowienie w sprawie adwokata za potrzebne; o wyznaczenie adwokata sąd zwróci się do właściwej rady adwokackiej.“;
- 37) art. 123 skreśla się,
- 38) art. 124 otrzymuje brzmienie:
„Art. 124. Wniesienie środka odwoławczego od odmowy zwolnienia od kosztów sądowych nie wstrzymuje postępowania w sprawie, chyba że chodzi o zwolnienie powoda od kosztów prowadzenia sprawy w pierwszej instancji na skutek wniosku zgłoszonego w pozwie lub przed wytoczeniem powództwa.“;
- 39) art. 125 skreśla się,
- 40) art. 132 skreśla się,
- 41) w art. 137 § 1 pkt 4 skreśla się wyrazy: „a w sprawach z obowiązkowym zastępstwem adwokackim— podpis adwokata“, a wyraz „zastępcy“ zastępuje się wyrazem „przedstawiciela“;
- 42) w art. 141 § 1 skreśla się zdanie ostatnie,
- 43) w art. 143 § 1 wyrazy: „przez organy gminne“ zastępuje się wyrazami: „przez organy gminnych rad narodowych“;
- 44) w art. 143 § 2 skreśla się wyrazy: „lub samorządowe“;
- 45) po art. 145 wstawia się art. 145¹ w brzmieniu:
„Art. 145¹. § 1. Strona zamieszkała za granicą, jeżeli nie ustanawia pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Polsce, obowiązana jest wskazać w Polsce pełnomocnika dla doręczeń.
§ 2. W razie niewskazania pełnomocnika dla doręczeń, przeznaczone dla strony pisma sądowe, pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia. O powyższym obowiązku strona winna być pouczona przez sąd przy pierwszym doręczeniu.
§ 3. Przepisy paragrafów poprzedzających nie naruszają postanowień umów międzynarodowych.“;
- 46) w art. 147 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. W razie zaniedbania tego obowiązku pozostawia się pismo sądowe w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.“;
- 47) w art. 149 wyrazy: „policji państwowej“ zastępuje się wyrazami: „milicji obywatelskiej“;
- 48) w art. 154 skreśla się wyrazy: „państwowym lub samorządowym“;
- 49) w art. 157 § 2 wyrazy: „Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Sprawiedliwości“ zastępuje się wyrazami: „piśmie urzędowym przeznaczonym do ogłoszeń“;
- 50) art. 163 skreśla się,
- 51) w art. 165 skreśla się § 2,
- 52) w art. 169 skreśla się ostatnie zdanie,
- 53) art. 173 skreśla się,
- 54) w art. 175 § 1 pkt 1 skreśla się wyrazy: „jeżeli ustawa jego obecności wymaga“;
- 55) w art. 177 po wyrazie „sądu“ stawia się kropkę oraz skreśla się wyrazy: „na którego postanowienie nie ma zażalenia“;
- 56) w art. 181 w § 4 dodaje się zdanie końcowe: „Stosuje się to również do pozwu.“;
- 57) art. 183 skreśla się,
- 58) w art. 187 skreśla się § 2,
- 59) w art. 188 skreśla się § 2,
- 60) w art. 190 § 1 skreśla się pkt 2,
- 61) w art. 191 wyrazy: „punktach 1 i 2“ zastępuje się wyrazami: „pkt 1“;
- 62) art. 194 otrzymuje brzmienie:
„Art. 194. W razie śmierci pełnomocnika procesowego postępowanie może się toczyć dalej dopiero po wezwaniu strony niestawiającej. Wezwanie doręcza się stronie w miejscu jej rzeczywistego zamieszkania.“;
- 63) w art. 197 skreśla się § 2,
- 64) w art. 201 § 1 wyraz „zawiesza“ zastępuje się wyrazami: „może zawiesić“;
- 65) w art. 204 § 2 wyrazy: „instancji apelacyjnej“ zastępuje się wyrazami: „drugiej instancji“;
- 66) w art. 205 skreśla się § 2,
- 67) nagłówek działu II tytułu III księgi II otrzymuje brzmienie: „Postępowanie przed sądami pierwszej instancji.“;
- 68) w art. 206 § 2 skreśla się końcowe wyrazy: „i o rozpoznanie sprawy przez wydział handlowy“;
- 69) po art. 209 dodaje się art. 209¹ w brzmieniu:
„Art. 209¹. § 1. Strona działająca bez adwokata w przypadkach, gdy zwolniona jest od opłat sądowych lub korzysta ze zwolnienia od kosztów sądowych, może ustnie zgłosić powództwo w sądzie właściwym lub w sądzie powiatowym swego miejsca zamieszkania, chociażby sąd ten nie był właściwy do rozpoznania sprawy.
§ 2. Sąd stosownie do okoliczności zwróci powodowi uwagę bądź na niedopuszczalność powództwa z przyczyn formalnych, bądź na oczywistą jego bezzasadność.
§ 3. W razie zgłoszenia powództwa w sądzie niewłaściwym do rozpoznania sprawy, sąd ten przesyła niezwłocznie akta sądowi właściwemu.“;
- 70) art. 211 § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Zmiana powództwa jest dopuszczalna, jeżeli nie wpływa na właściwość sądu.“;
- 71) art. 212 skreśla się,
- 72) w art. 215 dodaje się § 3 w brzmieniu:
„§ 3. Gdy przedmiotem powództwa są prawa niemajątkowe, roszczenia alimentacyjne, roszczenia ze stosunku pracy lub roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, skuteczność cofnięcia pozwu, zrzeczenia się lub ograniczenia roszczenia zależna jest od zgody sądu. Sąd udzieli powyższej zgody w przypadku, gdy cofnięcie pozwu lub zrzeczenie się albo ograniczenie roszczenia nie są sprzeczne z interesem Państwa Ludowego ani z interesem osób uprawnionych.“;
- 73) art. 216 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Pozew wzajemny wnosi się do sądu pozwu głównego. Jeżeli pozew wzajemny przekracza właściwość rzeczową tego sądu, przekazuje on całą sprawę

sądowi właściwemu do rozpoznania powództwa wzajemnego. Oba powództwa podlegają łącznemu rozpoznaniu.

74) po art. 216 dodaje się art. 216¹ w brzmieniu:

„Art. 216¹. Sąd powiatowy może na wniosek pozwanego, złożony aż do zamknięcia rozprawy, przekazać sprawę sądowi wojewódzkiemu, jeżeli pozwany wytoczył przeciwko powodowi przed tym sądem powództwo wpływające na roszczenie powoda bądź dlatego, że ma z nim ścisły związek, bądź dlatego, że roszczenia stron nadają się do potrącenia.“

75) w księdze II tytule III dziale II skreśla się rozdział II (art. 217—220),

76) art. 221 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Termin rozprawy powinien być tak wyznaczony, aby pomiędzy doręczeniem wezwania a dniem rozprawy upłynęło w sądzie wojewódzkim przynajmniej siedem dni, a w sądzie powiatowym — przynajmniej trzy dni.“

77) art. 225 otrzymuje brzmienie:

„Art. 225 § 1. Rozprawa odbywa się w ten sposób, że po wywołaniu sprawy strony — najpierw powód, a potem pozwany zgłaszają ustnie swe żądania i wnioski oraz przedstawiają dowody na ich poparcie. Strony mogą nadto przytaczać zasady prawne. Na żądanie prokuratora sąd udziela mu głosu w każdym stanie rozprawy.“

§ 2. Strony obowiązane są dawać wyjaśnienia co do okoliczności faktycznych sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajenia czegokolwiek. Każda ze stron obowiązana jest do oświadczenia się co do twierdzeń strony przeciwnej dotyczących okoliczności faktycznych.

§ 3. Ponadto rozprawa obejmuje stosownie do okoliczności postępowanie dowodowe i rozstrząsanie jego wyników.“

78) w art. 227 dotychczasowy przepis staje się § 1. Ponadto w artykule tym dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Sąd nie jest związany uznaniem pozwu. Może jednak poprzestać na uznaniu, jeżeli znajduje ono uzasadnienie w okolicznościach sprawy.“

79) po art. 228 dodaje się art. 228¹ w brzmieniu:

„Art. 228¹. § 1. Rozprawa ulega odroczeniu również w przypadku, gdy ujawni się, że nie występują w sprawie w charakterze pozwanych wszystkie osoby, przeciwko którym sprawa powinna się toczyć łącznie.“

§ 2. Jeżeli nie zostały zapozwane wszystkie osoby, przeciwko którym tylko łącznie sprawa może się toczyć, sąd wezwie osoby nie zapozwane do wzięcia udziału w sprawie i doręczy im odpisy pism procesowych i załączników. Wezwanie do wzięcia udziału w sprawie zastępuje pozwanie.“

80) w art. 239 dotychczasowy przepis staje się § 1. Ponadto w artykule tym dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. W przypadkach, w których do skuteczności roszczenia potrzebna jest zgoda sądu, zgoda ta wymagana jest również do zawarcia ugody sądowej.“

81) w art. 242 skreśla się wyrazy: „na którego postanowienie nie ma zażalenia“,

82) art. 244 otrzymuje brzmienie:

„Art. 244. Sąd może dopuścić dowód nawet nie powołany przez strony. W razie potrzeby sąd może zarządzić odpowiednie dochodzenie.“

83) w art. 246 § 1 dodaje się na końcu zdanie w brzmieniu następującym: „jeżeli przyznanie nie jest sprzeczne z dowodami znajdującymi się w aktach

sprawy oraz nie budzi uzasadnionych wątpliwości co do jego zgodności z istotnym stanem rzeczy.“

84) w art. 253 skreśla się § 2,

85) art. 253 skreśla się,

86) art. 266 i 282 skreśla się,

87) po art. 281 dodaje się art. 281¹ w brzmieniu:

„§ 1. Dowód ze świadków przeciw oświadczeniom złożonym w dokumencie publicznym lub prywatnym może być dopuszczony tylko wówczas, jeżeli istnieje początek dowodu na piśmie.“

§ 2. Przez początek dowodu na piśmie rozumie się każdy akt pisemny, pochodzący od osoby, przeciwko której jest stawiany, lub od jej przedstawiciela, a czyniący przytoczoną okoliczność prawdopodobną.“

88) art. 283 otrzymuje brzmienie:

„Art. 283. Dowód ze świadków jest dopuszczalny również w przypadkach, gdy prawo lub umowa stron wymaga do ważności czynności, która ma być stwierdzona, dokumentu urzędowego lub pisma, jeżeli dokument został zagubiony, zniszczony lub zabrany przez osobę trzecią.“

89) art. 294 otrzymuje brzmienie:

„Art. 294. Nie składają przyrzeczenia świadkowie małoletni do lat czternastu oraz osoby skazane wyrokiem prawomocnym za fałszywe zeznanie. Inni świadkowie mogą być za zgodą stron zwolnieni przez sąd od złożenia przyrzeczenia.“

90) w art. 303 skreśla się § 2,

91) art. 335 skreśla się,

92) w art. 341 skreśla się § 3,

93) dotychczasowy przepis art. 342 staje się § 1 tego artykułu. Ponadto w artykule tym dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Przepisu paragrafu poprzedzającego nie stosuje się:

- 1) gdy powodem jest Skarb Państwa lub inny podmiot podlegający państwowemu arbitrażowi gospodarczemu, a wysokość roszczeń nie została określona umową lub przepisami szczególnymi oraz
- 2) gdy przedmiotem powództwa są roszczenia alimentacyjne, ze stosunku pracy lub o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym.“

94) art. 344 skreśla się,

95) w art. 349 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Stronie działającej bez adwokata przewodniczący udzieli wskazówek co do czynności procesowych, a w szczególności co do terminu złożenia środka odwoławczego.“

96) art. 350 otrzymuje brzmienie:

„Art. 350. Sąd pierwszej instancji uzasadnia na piśmie wszystkie wyroki.“

97) w art. 354 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Wypis wyroku z uzasadnieniem powinien być z urzędu doręczony stronom we wszystkich sprawach, w których występuje Skarb Państwa lub inny podmiot podlegający państwowemu arbitrażowi gospodarczemu albo prokurator. Poza tym doręcza się go tylko stronie, która w terminie siedmiodniowym od ogłoszenia sentencji wyroku zażądała jego doręczenia.“

98) art. 355 i 356 otrzymują brzmienie:

„Art. 355. § 1. Sąd nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli zasądza alimenty lub należności za pracę.

§ 2. Na wniosek powoda sąd nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności.“

- 1) jeżeli zasądza należności z wekslu, czeku lub dokumentu publicznego,
- 2) jeżeli zasądza roszczenie uznane przez pozwanego,
- 3) jeżeli wyrok uwzględniający pozew jest zaoczny.

§ 3. Poza tym sąd może nadać wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności w przypadku, gdy opóźnienie uniemożliwiłoby lub znacznie utrudniło wykonanie wyroku lub naraziłoby powoda na szkodę.

Art. 356. § 1. Sąd może uzależnić natychmiastową wykonalność wyroku od złożenia przez powoda stosownego zabezpieczenia.

§ 2. Zabezpieczenie może polegać również na wstrzymaniu wydania powodowi sum pieniężnych po ich wyegzekwowaniu lub na wstrzymaniu sprzedaży zajętego majątku ruchomego.

§ 3. Sprzedaż nieruchomości wstrzymuje się z urzędu do czasu uprawomocnienia się wyroku.

99) w art. 357 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Natychmiastowa wykonalność nie będzie również wyrzeczona nawet za zabezpieczeniem w sprawach przeciwko Skarbowi Państwa oraz innemu podmiotowi podlegającemu państwowemu arbitrażowi gospodarczemu, chyba że zasądza się należność za pracę.“

100) art. 359 otrzymuje brzmienie:

„Art. 359. § 1. Jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny.

§ 2. W tym przypadku przyjmuje się za prawdziwe okoliczności faktyczne przytoczone w pozwie, o ile nie są sprzeczne z dowodami, znajdującymi się w aktach sprawy oraz nie budzą uzasadnionych wątpliwości co do ich zgodności z istotnym stanem rzeczy.“

101) w art. 363 § 1 wyrazy: „dwóch tygodni“ zastępuje się wyrazami: „siedmiu dni“.

102) w art. 365 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przy samym założeniu sprzeciwu, jak również i później do czasu wydania przez sąd nowego wyroku, sąd na wniosek pozwanego zawiesi nadany wyrokowi zaocznemu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wyrok zaoczny wydany został z naruszeniem przepisu art. 359 lub 360 albo jeżeli pozwany uprawdopodobni niezawinione niestawiennictwo, a przedstawione w sprzeciwie okoliczności wywołują wątpliwość co do zasadności wyroku zaocznego.“

103) w art. 375 w §§ 1 i 2 po wyrazie „cofnął“ wstawia się wyrazy: „ze skutkiem prawnym“.

104) w art. 376 §§ 1 i 2. otrzymują brzmienie:

„§ 1. Postanowienia wydane na podstawie rozprawy ogłasza się na rozprawie. Postanowienia takie, jeżeli służy od nich środek odwoławczy, sąd uzasadnia na piśmie.

§ 2. Postanowienia zapadłe na podstawie rozprawy, jeżeli służy od nich środek odwoławczy, doręcza się stronom tylko w sprawach, w których bierze udział prokurator, Skarb Państwa lub inny podmiot podlegający państwowemu arbitrażowi gospodarczemu. Poza tym doręcza się postanowienie tylko stronie, która w terminie siedmiodniowym od dnia jego ogłoszenia żądała jego doręczenia.“

105) art. 380 otrzymuje brzmienie:

„Art. 380. Orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli stronom nie służy środek odwoławczy.“

106) po art. 382 wstawia się art. 382¹ w brzmieniu:

„Art. 382¹. Wyrok prawomocny zapadły w sprawie wytoczonej przez prokuratora ma powagę rzeczy osądzonej pomiędzy stroną, na rzecz której prokurator wytoczył powództwo, a stroną przeciwną. Jednakże w sprawach o roszczenia majątkowe prawomocne rozstrzygnięcie sprawy nie pozbawia strony zainteresowanej, która nie brała udziału w sporze, możliwości dochodzenia swoich roszczeń w całości lub w tej części, w której nie zostały zasądzone.“

107) w księdze II tytule III skreśla się dział V (art. 383 — 392), a w dziale VI rozdziały I i II (art. 393 — 423),

108) w dziale VI tytułu III księgi II rozdziały III i IV otrzymują brzmienie:

„R o z d z i a ł III.

Rewizja.

Art. 424. § 1. Od orzeczeń pierwszej instancji kończących postępowanie, o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej, służy rewizja.

§ 2. Rewizja służy również od postanowień oddalających zarzut niedopuszczalności drogi procesu cywilnego, zarzut niewłaściwości sądu opierający się na tym, że sąd nie mógłby być właściwy nawet na podstawie umowy stron, oraz zarzut, że rozstrzygnięcie sprawy należy do sądu polubownego.

Art. 425. § 1. Sądem rewizyjnym dla spraw rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd powiatowy jest sąd wojewódzki, a w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd wojewódzki — Sąd Najwyższy.

§ 2. Ponadto Sąd Najwyższy jest właściwy do rozpoznawania rewizji w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd powiatowy, a przekazanych do postępowania rewizyjnego Sądowi Najwyższemu przez sąd wojewódzki, oraz rewizji nadzwyczajnych złożonych przez Ministra Sprawiedliwości, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub Generalnego Prokuratora.

Art. 426. § 1. Rewizję oprócz można na następujących podstawach:

- 1) naruszenia prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,
- 2) nieważności postępowania,
- 3) sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału,
- 4) na innych uchybieniach procesowych, jeżeli mogły one wpłynąć na wynik sprawy.

§ 2. Nieważność postępowania zachodzi:

- 1) jeżeli droga procesu cywilnego była niedopuszczalna,
- 2) jeżeli strona nie miała zdolności procesowej, należytego zastępstwa lub brak było upoważnienia do prowadzenia sprawy,
- 3) jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta lub jeżeli sprawa taka została już prawomocnie rozstrzygnięta,
- 4) jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy,
- 5) jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw,
- 6) jeżeli sąd powiatowy orzekł w sprawie, która na-

leży do właściwości sądu wojewódzkiego z mocy art. 13 pkt 1.

Art. 427. Rewizja powinna czynić zadość ogólnym wymaganiom przepisany dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, przytoczenie podstaw rewizyjnych i ich uzasadnienie, jako też wnioski o uchylenie lub zmianę orzeczenia w całości lub w części. W sprawach o roszczenia majątkowe należy podać również wartość przedmiotu zaskarżenia.

Art. 428. § 1. Rewizję wnosi się do sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej orzeczenia z uzasadnieniem.

§ 2. Jeżeli orzeczenia nie doręcza się z urzędu, a strona nie zażądała doręczenia go w terminie siedmiodniowym od ogłoszenia orzeczenia, termin do złożenia przez nią rewizji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do żądania doręczenia orzeczenia.

Art. 429. Sąd pierwszej instancji odrzuci na posiedzeniu niejawnym rewizję wniesioną po upływie przepisanej terminu lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jako też rewizję, której braków strona nie uzupełniła w terminie określonym.

Art. 430. Strona przeciwna może wnieść odpowiedź na rewizję w terminie tygodniowym od doręczenia jej odpisu rewizji. Po upływie tego terminu lub w przypadku wniesienia odpowiedzi po doręczeniu odpisu stronie przeciwnej sąd pierwszej instancji przedstawi rewizję i odpowiedź na nią wraz z aktami sprawy sądowi drugiej instancji.

Art. 431. § 1. Sąd rewizyjny na posiedzeniu niejawnym odrzuca rewizję, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd pierwszej instancji, bądź zwraca ją sądowi pierwszej instancji w celu usunięcia dostrzeżonych, a dających się usunąć braków, bądź też sam bezpośrednio żąda od stron usunięcia tych braków.

§ 2. W razie nieusunięcia tych braków w terminie określonym sąd rewizyjny odrzuca rewizję.

Art. 432. Poza przypadkami wymienionymi w artykule poprzedzającym będzie wyznaczona rozprawa.

Art. 433. Rozprawa rozpoczyna się od sprawozdania sędziego, który zwięźle przedstawia stan sprawy ze szczególnym uwzględnieniem podstaw i wniosków rewizyjnych oraz uchybień, które należy brać z urzędu pod rozwagę.

Art. 434. Rozprawa odbywa się w granicach rewizji, jednak strony mogą przytaczać nowe uzasadnienia podstaw rewizyjnych.

Art. 435. § 1. Sąd rewizyjny rozpoznaje sprawę w granicach rewizji, biorąc jednak z urzędu pod rozwagę:

- 1) czy nie zachodzi nieważność,
- 2) czy zaskarżone orzeczenie nie stanowi jawnego pogwałcenia praworządności i interesu Państwa Ludowego,
- 3) czy nie zostały naruszone przepisy prawa materialnego.

§ 2. Sąd rewizyjny nie jest związany granicami rewizji w sprawach o prawa niemajątkowe oraz o roszczenia majątkowe ze stosunków rodzinnych i stosunku pracy.

Art. 436. Sąd rewizyjny może z urzędu rozpoznać sprawę w stosunku do osób, które orzeczenia nie zaskarżyły; może to jednak nastąpić tylko wówczas, gdy

będące przedmiotem sporu prawa lub obowiązki są wspólne także dla osób, które orzeczenia nie zaskarżyły albo gdy oparte są na tej samej podstawie faktycznej i prawnej.

Art. 437. § 1. Rozprawa przed sądem rewizyjnym odbędzie się bez względu na niestawiennictwo jednej lub obu stron.

§ 2. Wydany wyrok nie jest w żadnym razie odczynny.

Art. 438. Sąd rewizyjny oddala rewizję, jeżeli nie ma uzasadnionych podstaw rewizyjnych ani podstaw, które należy brać z urzędu pod rozwagę, albo jeżeli zaskarżone orzeczenie pomimo błędnego uzasadnienia w ostatecznym wyniku odpowiada prawu.

Art. 439. Sąd rewizyjny w razie uwzględnienia rewizji uchyla zaskarżone orzeczenie w całości lub w części i odsyła sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, który je wydał, lub innemu sądowi równorzędnemu.

Art. 440. Sąd, któremu sprawa została przesłana, związany jest wykładnią prawa zawartą w orzeczeniu sądu rewizyjnego. Nie można opierać rewizji od orzeczenia wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy na podstawach sprzecznych z wykładnią ustaloną przez sąd rewizyjny.

Art. 441. Jeżeli sąd rewizyjny uzna, że nie ma uchybień procesowych, mogących mieć wpływ na wynik sprawy, a zachodzi naruszenie prawa materialnego, orzeka co do istoty sprawy, nie odsyłając jej sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Przy wydaniu orzeczenia sąd rewizyjny opiera się na materiale zebranym w pierwszej instancji i jest związany stanem faktycznym ustalonym w zaskarżonym orzeczeniu.

Art. 441¹. Jeżeli pozew ulega odrzuceniu lub jeżeli postępowanie w sprawie podlegało umorzeniu, sąd rewizyjny, uchylając orzeczenie sądu pierwszej instancji, jednocześnie odrzuca pozew lub umarza postępowanie.

Art. 441². W przypadku, gdy rozstrzygnięcie rewizji, podlegające rozpoznaniu sądu wojewódzkiego, zależy od rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości lub rozbieżnie rozstrzyganego przez sądy, sąd wojewódzki, na wniosek prokuratora lub z urzędu, może przekazać tę sprawę do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.

Art. 441^{3a}. Sąd rewizyjny uzasadnia na piśmie wszystkie wyroki oraz te postanowienia, które kończą postępowanie.

Art. 441³. § 1. Jeżeli nie ma szczególnych przepisów o postępowaniu przed sądem rewizyjnym, do postępowania tego stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji.

§ 2. W postępowaniu rewizyjnym nie mają jednak zastosowania przepisy art. 197 i 201 § 2.

R o z d z i a ł IV.

Zażalenie.

Art. 441⁴. § 1. Zażalenie do sądu rewizyjnego służy jedynie na postanowienia sądu i zarządzenia przewodniczącego, których przedmiotem jest:

- 1) zwrot pozwu,
- 2) odmowa zwolnienia od kosztów sądowych lub cofnięcie takiego zwolnienia,

- 3) nadanie lub odmowa nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności,
- 4) skazanie świadka, biegłego, strony i osoby trzeciej na grzywnę,
- 5) wygaśnięcie zapisu na sąd polubowny,
- 5a) odmowa wyznaczenia sędziego polubownego lub przewodniczącego sądu polubownego,
- 6) kwestia wykonalności wyroku sądu polubownego i ugody zawartej przed tym sądem,
- 7) zawieszenie postępowania i odmowa podjęcia zawieszono postępowania,
- 8) odmowa odtworzenia akt w całości lub w części,
- 9) odmowa przywrócenia terminu do złożenia środka odwoławczego,
- 10) odrzucenie skargi o wznowienie postępowania,
- 11) orzeczenie o kosztach, jeżeli strona nie składa innego środka odwoławczego co do istoty sprawy, oraz orzeczenie o kosztach zawarte w nakazie zapłaty,
- 12) odmowa wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym,
- 13) odrzucenie skargi rewizyjnej, zażalenia, sprzeciwu od wyroku zaocznego i zarzutów przeciwko nakazowi zapłaty w postępowaniu nakazowym i sprzeciwu przeciwko nakazowi zapłaty w postępowaniu upominawczym,
- 14) wymiar opłat sądowych i odmowa zwrotu tych opłat.

§ 2. Termin do zażalenia wynosi siedem dni od dnia doręczenia wypisu postanowienia, a w przypadku, gdy strona nie żądała w terminie przepisany doręczenia jej wypisu postanowienia zapadłego na rozprawie — od dnia ogłoszenia postanowienia.

§ 3. Zażalenie powinno czynić zadość wymaganiom przepisany dla pisma procesowego oraz zawierać wskazanie zaskarżonego postanowienia i wnioski o odpowiednią jego zmianę.

Art. 441⁸. Akta sprawy wraz z zażaleniem sąd pierwszej instancji przedstawia sądowi rewizyjnemu niezwłocznie po złożeniu zażalenia, a w przypadku wniesienia zażalenia na postanowienie wskazane w art. 441⁴ § 1 pkt 3, 5—11 po doręczeniu odpisu zażalenia stronie przeciwnej. Odpowiedź na zażalenie może być wniesiona w terminie tygodniowym od doręczenia zażalenia wprost do sądu rewizyjnego.

Art. 441⁹. § 1. Jeżeli przepisy inaczej nie stanowią, zażalenie nie wstrzymuje postępowania w sprawie ani wykonania zaskarżonego postanowienia.

§ 2. Jednak sąd pierwszej instancji może wstrzymać wykonanie zaskarżonego postanowienia aż do czasu rozstrzygnięcia zażalenia.

Art. 441⁷. § 1. Sąd rewizyjny rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym, może jednak przed jego rozstrzygnięciem zażądać wyjaśnień, a w razie potrzeby zarządzić przeprowadzenie dowodów lub wyznaczyć rozprawę.

§ 2. Zażalenie na orzeczenie co do natychmiastowej wykonalności wyroku sąd rewizyjny rozpoznaje niezwłocznie po nadejściu akt.

§ 3. Poza tym do postępowania, toczonego się na skutek zażalenia, stosuje się odpowiednio przepisy, dotyczące postępowania rewizyjnego.

Art. 441¹⁰. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do zażaleń na zarządzenia przewodniczącego.

109) w dziale VI tytułu III księgi II dodaje się nowy rozdział V w brzmieniu następującym:

„R o z d z i a ł V.

Rewizja nadzwyczajna.

Art. 441⁸. § 1. Od każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie może Minister Sprawiedliwości, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego i Generalny Prokurator Rzeczypospolitej złożyć nadzwyczajną rewizję, jeśli orzeczenie narusza interes Państwa Ludowego albo powzięte zostało z pogwałceniem istotnych przepisów prawa.

§ 2. Niedopuszczalna jest nadzwyczajna rewizja od wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa lub rozwód, jeżeli choćby jedna ze stron weszła po jego wydaniu w nowy związek małżeński.

Art. 441⁹. Nadzwyczajną rewizję wnosi się bezpośrednio do Sądu Najwyższego.

Art. 441¹⁰. Do nadzwyczajnej rewizji, jeżeli przepisy rozdziału niniejszego nie stanowią inaczej, stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału o rewizji.

Art. 441¹¹. § 1. W przypadkach złożenia rewizji od orzeczeń powziętych z pogwałceniem istotnych przepisów prawa, jeżeli złożenie rewizji nastąpiło po upływie sześciu miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia, Sąd Najwyższy nie może ani uchylić ani zmienić zaskarżonego orzeczenia. Sąd ogranicza się wówczas bądź do oddalenia rewizji, bądź do stwierdzenia, iż zaskarżone orzeczenie zostało wydane z pogwałceniem przepisów prawa.

§ 2. Jednakże Sąd Najwyższy bez względu na termin złożenia rewizji uchyła orzeczenie, jeżeli sprawa ze względu na osobę lub przedmiot nie podlega orzecznictwu sądów powszechnych.

110) w art. 453 wyrazy: „drugiej instancji“ zastępuje się wyrazami: „pierwszej instancji“,

111) w art. 457³ i 457²¹ skreśla się zdanie końcowe,

112) art. 457⁴ skreśla się,

113) w art. 457¹² w § 2 po zdaniu pierwszym średnik zastępuje się kropką, skreśla się resztę tego paragrafu jak też i § 3,

114) art. 457¹⁴ otrzymuje brzmienie:

„Art. 457¹⁴. W sprawach o unieważnienie małżeństwa i rozwód przepis art. 359 § 2 nie ma zastosowania.“

115) art. 457²⁴ otrzymuje brzmienie:

„Art. 457²⁴. W sprawach o ustalenie, czy strony pozostają ze sobą w stosunku rodziców i dzieci, przepis art. 359 § 2 nie ma zastosowania.“

116) w tytule V księgi II po rozdziale I dodaje się nowy rozdział I-b:

„R o z d z i a ł I-b.

Postępowanie w sprawach o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania.

Art. 457³⁰. Powództwo o ochronę zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania musi być wytoczone w ciągu miesiąca licząc od dnia, w którym powód dowiedział się o zakłóceniu lub utracie posiadania, nie później jednak niż przed upływem sześciu miesięcy od chwili zakłócenia lub utraty posiadania.

Art. 457¹. W sprawach o ochronę lub przywrócenie posiadania sąd bada jedynie ostatni stan spokojnego posiadania i fakt jego naruszenia nie rozpoznając samego prawa ani dobrej wiary pozwanego. W wyroku sąd może, stosownie do okoliczności, wydać odpowiednie zarządzenia. Wyrok nie tamuje dochodzenia samego prawa w odrębnym procesie.“

117) w tytule V księgi II po rozdziale I-b wprowadza się nowy rozdział I-c:

„R o z d z i a ł I-c.

Postępowanie pojednawcze.

Art. 457². § 1. Niezależnie od orzekania w sprawach cywilnych sądy powiatowe są właściwe do przeprowadzania pojednania stron.

§ 2. Przed wytoczeniem powództwa bez względu na rzeczową właściwość sądu można zwrócić się do sądu powiatowego, w którego okręgu przeciwnik ma miejsce zamieszkania, o zawiązanie go do pojednania. W wezwaniu należy zwięźle oznaczyć sprawę. Nie można go doręczać poza okręgiem powyższego sądu.

§ 3. Z posiedzenia spisuje się protokół, a jeżeli doszło do ugody osnowę jej wciąga się do protokołu. Strony podpisują protokół, a gdyby go podpisać nie mogły, niemożność tę stwierdzi sąd.

§ 4. Jeżeli wzywający nie stawia się na posiedzenie, sąd na żądanie przeciwnika włoży na niego obowiązek zwrotu kosztów wywołanych próbą pojednania.

§ 5. Do ugody stosuje się odpowiednio przepis art. 239 § 2.“

118) w art. 464 § 2 wyraz „okręgowym“ zastępuje się wyrazami: „pierwszej instancji“,

119) w art. 476 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd zawiadania powoda o odmowie wydania nakazu. Na tę odmowę nie ma środka odwoławczego. W przypadku odmowy wydania nakazu powód może w ciągu miesiąca żądać skierowania sprawy do zwykłego postępowania.“

120) w art. 478¹ § 2 wyrazy: „drugiej instancji“ zastępuje się wyrazami: „pierwszej instancji“, a wyrazy: „Sąd Najwyższy“ i „Sądu Najwyższego“ zastępuje się odpowiednio wyrazami: „sąd rewizyjny“ i „sądu rewizyjnego“,

121) art. 478² skreśla się,

122) w art. 485 skreśla się § 2,

123) w art. 488 skreśla się zdanie końcowe,

124) art. 493 otrzymuje brzmienie:

„Art. 493. Wnioski, zgłoszone w myśl przepisów poprzedzających, sąd rozstrzyga w osobie jednego sędziego.“

125) w art. 502 wyrazy: „porządkowi publicznemu lub dobrem obyczajom“ zastępuje się wyrazami: „praworządności lub zasadom współżycia społecznego w Państwie Ludowym“, zdanie końcowe skreśla się,

126) w art. 503 w § 1 w pkt 4 wyrazy: „porządkowi publicznemu lub dobrem obyczajom“ zastępuje się wyrazami: „praworządności lub zasadom współżycia społecznego w Państwie Ludowym“,

127) w art. 513 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W postępowaniu egzekucyjnym nie ma skargi rewizyjnej.“

128) w art. 515 w §§ 1 i 2 wyraz „policji“ zastępuje się wyrazem „milicji“,

129) w art. 570 pkt 6 wyraz „przyzwoite“ zastępuje się wyrazem „jedno“, wyrazy końcowe: „pracującego umysłowo“ skreśla się,

130) w art. 571 w § 1 wyrazy: „na podstawie przepisów prawa prywatnego“ skreśla się,

131) w art. 572:

w pkt 1 wyrazy: „Pocztowej Kasy Oszczędności“ zastępuje się wyrazami: „Powszechnej Kasy Oszczędności“,

w pkt 5 wyrazy: „lub związki komunalne“ skreśla się,

132) w art. 575 w § 1 skreśla się wyrazy: „pracowników samorządowych“ oraz wyrazy: „i senatorów“,

133) art. 578 skreśla się,

134) w art. 611 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Na postanowienie sądu wydane na skutek skargi służy zażalenie.“

135) w art. 628 wyraz „przysięgi“ zastępuje się wyrazem „zapewnienia“,

136) w art. 636 wyrazy: „według zasad prawa prywatnego“ skreśla się,

137) w art. 658 w § 2 wyrazy: „sąd okręgowy“ zastępuje się wyrazami: „sąd wojewódzki“,

138) art. 724 otrzymuje brzmienie:

„Art. 724. Na postanowienie sądu co do przybicia służy zażalenie. Jednakże zażalenie nie służy temu, czyje prawo nie zostało naruszone z powodu pogwałcenia przepisów postępowania.“

139) w art. 728 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na postanowienie sądu służy zażalenie.“

140) rozdział V działu II tytułu II (art. 733—740) skreśla się,

141) w art. 792 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na postanowienie sądu służy zażalenie.“

142) w art. 796 w § 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) należności przypadające pracownikom za rok ostatni.“

143) w art. 808 § 1 wyrazy: „z kolei żelaznych“ skreśla się, jak też skreśla się cały § 2,

144) w art. 827 skreśla się wyraz „senatora“,

145) w art. 847 skreśla się zdanie: „Od postanowienia sądu drugiej instancji nie ma środka odwoławczego.“

Art. 2. W przepisach wprowadzających kodeks postępowania cywilnego wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. III skreśla się pkt 8,

2) w art. VI:

w § 3 wyraz „ubogiej“ zastępuje się wyrazami: „zwolnionej od kosztów sądowych“,

§ 5 skreśla się,

3) po art. VIII dodaje się nowy art. VIII¹ w brzmieniu:

„Art. VIII¹. § 1. Jeżeli czynu, za który sąd może wymierzać grzywnę, stosować areszt lub przymusowe doprowadzenie, dopuścił się żołnierz w czynnej służbie wojskowej, sąd zwraca się do przełożonej władzy wojskowej, która stosuje środki przewidziane w przepisach wojskowych.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego.“

4) art. XVII i XIX skreśla się,

5) art. XLV i XLV¹ otrzymują brzmienie:

„Art. XLV. § 1. Wszystkie postanowienia poza rozprawą oraz zarządzenia wydaje przewodniczący bez udziału ławników.

§ 2. Prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zaawansłość sprawy.

Art. XLV¹. W okresie lat dwóch od dnia wejścia w życie rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości, przewidzianych w art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1950 r. o zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych, prezes sądu powiatowego może zarządzić rozpoznanie każdej sprawy należącej do właściwości tegoż sądu przez jednego sędziego.“

Art. 3. W kodeksie postępowania niespornego księga I część ogólna wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 dodaje się zdanie „W szczególności przepisy kodeksu postępowania cywilnego mają odpowiednie zastosowanie do udziału prokuratora w postępowaniu niespornym.“,

2) w art. 6 wyrazy: „sądy grodzkie“ zastępuje się wyrazami: „sądy powiatowe“,

3) w art. 7 wyrazy: „sąd, w którego okręgu ma siedzibę Sąd Najwyższy“ zastępuje się wyrazami: „sąd w Warszawie“,

4) w art. 9 skreśla się § 3,

5) w art. 13 § 2 po zdaniu pierwszym dodaje się następujące zdanie: „Przez wezwanie do wzięcia udziału w sprawie wezwany staje się uczestnikiem.“,

6) art. 15 skreśla się,

7) art. 23 otrzymuje brzmienie:

„Art. 23. Posiedzenia sądowe są jawne, jednak sąd uchyli jawność całego posiedzenia lub jego części, jeżeli jawność zagraża porządkowi publicznemu lub dobremu obyczajom, nadto sąd może uchylić jawność również na wniosek uczestnika sprawy, jeżeli podane przez niego przyczyny uzna za uzasadnione.“,

8) w art. 24 i 25 w § 1 skreśla się wyrazy: „i osoby zainteresowane“, a w art. 25 w § 2 wyrazy: „i osób zainteresowanych“,

9) w art. 26 w § 1 skreśla się zdanie drugie,

10) w art. 27 § 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. § 1. Świadkowie składają zeznania po złożeniu przez nich przyrzeczenia, jednakże sąd stosownie do okoliczności może ich przesłuchać bez przyrzeczenia. Przesłuchanie świadków po złożeniu przez nich przyrzeczenia może być zarządzone, chociażby uczestnicy zwolnili świadków od złożenia przyrzeczenia.“,

11) w art. 32 w § 3 wyrazy: „dwóch tygodni“ zastępuje się wyrazami: „siedmiu dni“,

12) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34 § 1. Na postanowienia kończące postępowanie lub samodzielnie jako część służy rewizja, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej lub przewiduje inny środek odwoławczy.

§ 2. Zażalenie służy jedynie w przypadkach wyraźnie przewidzianych.

§ 3. Termin do złożenia środka odwoławczego biegnie od daty doręczenia wypisu postanowienia. Jeżeli

postanowienia się nie doręczą, termin powyższy biegnie od ogłoszenia postanowienia.“,

13) art. 35 skreśla się.

14) art. 36 otrzymuje brzmienie:

„Art. 36. Postanowienia sądu rewizyjnego kończące postępowanie powinny być uzasadnione na piśmie i doręczone uczestnikom z urzędu.“,

15) art. 37 otrzymuje brzmienie:

„Art. 37. Jeżeli rewizja lub zażalenie zarzuca nieważność postępowania, sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, może je uchylić i sprawę rozpoznać ponownie.“,

16) w art. 40 skreśla się § 3,

17) wprowadza się nowy art. 47¹ w brzmieniu:

„Art. 47¹. We wszystkich sprawach podlegających rozpoznaniu według przepisów o postępowaniu niespornym orzeka jeden sędzia bez udziału ławników z wyjątkiem spraw o:

1) odebranie władzy rodzicielskiej,

2) udzielenie zezwolenia rodzicom i opiekunom na rozporządzenie majątkiem dziecka,

3) przysposobienie,

4) ubezwłasnowolnienie,

5) dział spadku,

6) stwierdzenie zasiedzenia,

7) zniesienie współwłasności.“,

18) art. 53 skreśla się.

Art. 4. W postępowaniu niespornym stosuje się odpowiednio art. XLV i XLV¹ przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego.

Art. 5. W dekrete z dnia 29 sierpnia 1945 r. w sprawie postępowania o ubezwłasnowolnienie (Dz. U. R. P. Nr 40, poz. 225) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 wyrazy: „sądów okręgowych“ zastępuje się wyrazami: „sądów wojewódzkich“,

2) w art. 9 w § 2 i w art. 13 w § 3 skreśla się zdanie końcowe.

Art. 6. W dekrete z dnia 8 listopada 1945 r. o postępowaniu niespornym z zakresu prawa rzeczowego (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 345) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 skreśla się § 3,

2) art. 15 i 18 skreśla się,

3) w tytule rozdziału V spójniki „i“ i „oraz“ zastępuje się przecinkami, na końcu zaś dodaje się wyrazy: „oraz ustanowienie służebności gruntowych.“,

4) w art. 19 i 20 dodaje się po wyrazach: „ograniczonych na nieruchomości“ wyrazy: „oraz ustanowienia służebności gruntowych“.

Art. 7. W prawie o księgach wieczystych (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 57, poz. 320) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 wyrazy: „sądów grodzkich“ zastępuje się wyrazami: „sądów powiatowych“,

2) art. 2 otrzymuje brzmienie:

„Art. 2. § 1. Właściwym do prowadzenia księgi wieczystej jest sąd powiatowy, w którego okręgu nieruchomość jest położona.

§ 2. Jeżeli nieruchomość jest położona w okręgach kilku sądów powiatowych, sąd właściwy do prowadzenia księgi wieczystej będzie wyznaczony przez prezesa

sądu wojewódzkiego, jeżeli zaś jest położona w kilku okręgach sądów wojewódzkich — przez Ministra Sprawiedliwości.“

3) art. 48 otrzymuje brzmienie:

„Art. 48. § 1. Na postanowienie sądu prowadzącego księgę wieczystą, wyznaczające termin do usunięcia przeszkody, służy zażalenie.“

§ 2. Zażalenie wnosi się do sądu prowadzącego księgę wieczystą. Sąd ten może uczynić zadość żądaniu wyrażonemu w zażaleniu.“

4) art. 49 i 50 skreśla się,

5) w art. 51 wyrazy: „zażalenia“ i „zażaleniu“ zastępuje się odpowiednio wyrazem „rewizji“,

6) w art. 53 w § 1 dodaje się na końcu zdanie w brzmieniu: „Zawiadomienie to doręcza się powyższym osobom razem z odpisem postanowienia zarządzającego dokonanie wpisu.“

Art. 8. W art. XXII § 1 i LVII § 2 przepisów wprowadzających prawo rzeczowe i prawo o księgach wieczystych (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 57, poz. 321) wyrazy: „sądów grodzkich“ i „sąd grodzki“ zastępuje się odpowiednio wyrazami: „sądów powiatowych“ i „sąd powiatowy“.

Art. 9. W dekreście z dnia 8 listopada 1946 r. o postępowaniu spadkowym (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 346) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 wyrazy: „sąd, w którego okręgu ma siedzibę Sąd Najwyższy“ zastępuje się wyrazami: „sąd w Warszawie“,

2) art. 4 skreśla się,

3) w art. 33 w § 2 skreśla się wyrazy: „do sądu okręgowego“,

4) w art. 36 w § 2 skreśla się zdanie końcowe,

5) w art. 38 dodaje się na końcu zdanie w brzmieniu: „Na te postanowienia służy zażalenie.“,

6) w art. 44 w § 2 skreśla się zdanie ostatnie,

7) po art. 48 dodaje się art. 48¹ w brzmieniu: „Art. 48¹. Na postanowienia co do obowiązku wyjawienia i nałożenia grzywny służy zażalenie.“,

8) w art. 51 w § 2 dodaje się na końcu zdanie w brzmieniu: „Na postanowienie co do nałożenia grzywny służy zażalenie.“,

9) w art. 52 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Na postanowienia co do nakazania złożenia testamentu i złożenia oświadczenia służy zażalenie.“,

10) w art. 67 skreśla się § 2,

11) w art. 69 dodaje się zdanie końcowe: „Sąd wszczyna postępowanie w sprawie stwierdzenia praw do spadku z urzędu, jeżeli wydane zostało postanowienie o zabezpieczeniu spadku wskutek tego, że spadkobiercy nie są znani.“,

12) w art. 71 skreśla się § 2, a w § 3 tego artykułu wyrazy: „z urzędu“ zastępuje się wyrazem „również“,

13) w art. 74 skreśla się wyrazy: „na wniosek osoby zainteresowanej“,

14) art. 81 skreśla się,

15) w art. 85 skreśla się § 2,

16) w art. 86 dodaje się na końcu zdanie w brzmieniu: „Na postanowienie co do zwrotu wydatków i wynagrodzenia kuratora służy zażalenie.“,

17) art. 101 i 106 skreśla się,

18) w art. 114 przed zdaniem końcowym wstawia się zdanie w brzmieniu: „Na postanowienie to służy zażalenie.“,

19) w art. 138 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Na postanowienie co do wynagrodzenia służy zażalenie.“,

20) w art. 153 w § 3 skreśla się wyrazy: „drugiej instancji“, a wyrazy: „skarga kasacyjna“ zastępuje się wyrazem „rewizja“,

21) art. 164 skreśla się,

22) w art. 169 w § 2 dodaje się na końcu zdanie: „Na postanowienie sądu służy zażalenie.“

Art. 10. W prawie upadłościowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 93, poz. 834) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. O ogłoszeniu upadłości orzeka sąd powiatowy.“,

2) art. 17 otrzymuje brzmienie:

„Art. 17. Na postanowienie o upadłości służy rewizja tylko dłużnikowi, na postanowienie zaś oddalające wniosek o ogłoszenie upadłości — tylko temu, kto zgłosił ten wniosek.“,

3) w art. 19 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Na postanowienia co do przymusu osobistego służy zażalenie.“,

4) art. 69 skreśla się,

5) art. 78 otrzymuje brzmienie:

„Art. 78. Jeżeli prawo niniejsze nie stanowi inaczej, na postanowienie sądu nie służy zażalenie.“,

6) w art. 114 skreśla się zdanie końcowe,

7) w art. 122 w § 2 dodaje się na końcu zdanie w brzmieniu: „Na postanowienie co do wynagrodzenia służy zażalenie.“,

8) w art. 123 skreśla się § 2,

9) w art. 137 skreśla się § 3,

10) w art. 149 skreśla się § 3,

11) art. 192 otrzymuje brzmienie:

„Art. 192. Na postanowienie zatwierdzające układ i postanowienie odmawiające jego zatwierdzenia służy rewizja.“,

12) w art. 197 w § 2 wyraz „zażalenia“ zastępuje się wyrazami: „nie ma środka odwoławczego“, a w § 4 tego artykułu dodaje się na końcu zdanie w brzmieniu: „Na postanowienie to służy zażalenie.“,

13) w art. 210 w § 1 dodaje się na końcu zdanie w brzmieniu: „Na postanowienie sądu, wydane na skutek zażalenia na postanowienie sędziego — komisarza, służy zażalenie.“

Art. 11. W prawie o postępowaniu układowym (Dz. U. R. P. z 1934 r. Nr 93, poz. 836) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 w § 1 wyrazy „sąd okręgowy“ zastępuje się wyrazami „sąd powiatowy“ i skreśla się § 2,

2) art. 8 skreśla się,

3) w art. 13 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli prawo niniejsze nie stanowi inaczej, na postanowienie sądu powiatowego nie służy zażalenie.“,

4) w art. 24 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na postanowienie uwzględniające podanie o otwarcie postępowania układowego nie ma środka odwoławczego. Na postanowienie oddalające takie podanie oraz na umorzenie postępowania układowego służy rewizja.“

- 5) w art. 25 skreśla się § 2,
- 6) w art. 31 w § 5 skreśla się zdanie końcowe,
- 7) art. 66 otrzymuje brzmienie:

„Art. 66. Na postanowienie sądu zatwierdzające układ i odmawiające jego zatwierdzenia służy rewizja.“

- 8) w art. 74 w § 2 w zdaniu ostatnim wyraz „zażalenia“ zastępuje się wyrazami: „środka odwoławczego“.

Art. 12. W prawie o sądach obywatelskich (Dz. U. R. P. z 1946 r. Nr 8, poz. 64, z 1948 r. Nr 23, poz. 153) w brzmieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 32, poz. 238) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 45:

§ 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Od wyroku sądu obywatelskiego służy w terminie dwutygodniowym od daty ogłoszenia bądź doręczenia wyroku rewizja, którą rozpoznaje sąd okręgowy.“

w § 2 wyrazy: „środek odwoławczy“ zastępuje się wyrazem „rewizja“,

- 2) w art. 49 wyraz „apelacja“ skreśla się,
- 3) w art. 51, 67, 68, 69 wyrazy: „sąd grodzki“ zastępuje się wyrazami: „sąd powiatowy“,
- 4) w art. 72 wyrazy: „grodzkie i“ skreśla się, a wyraz „okręgowych“ zastępuje się wyrazem „powiatowych“.

Art. 13. § 1. Od orzeczeń sądu pracy służą środki odwoławcze w przypadkach przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego.

§ 2. Sądem rewizyjnym w sprawach rozpoznawanych przez sądy pracy jest sąd wojewódzki. Do postępowania rewizyjnego stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 14. § 1. Znosi się komisje rozjemcze do załatwiania sporów indywidualnych, działające na podstawie:

- 1) art. 19 ustawy z dnia 1 sierpnia 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami i pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr 90, poz. 706),
- 2) art. 4 ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr 71, poz. 686),
- 3) art. 4 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. w przedmiocie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy właścicielami nieruchomości miejskich a dozorcami domowymi (Dz. U. R. P. Nr 39, poz. 324).

§ 2. Sprawy należące w myśl dotychczasowych przepisów do właściwości komisji rozjemczych, wymienionych w § 1, a nie zakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, będą przekazane właściwym sądom.

Art. 15. Ilekroć w przepisach prawnych, dotyczących postępowania cywilnego, mówi się o sędzie

grodzkim lub okręgowym, należy przez to rozumieć sąd powiatowy, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 16. § 1. W sprawach toczących się w pierwszej instancji, a jeszcze nie zakończonych, stosuje się dotychczasowe przepisy do dnia wejścia w życie rozporządzeń przewidzianych w art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1950 r. o zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych.

§ 2. Sprawy zakończone w pierwszej instancji w dniu wejścia w życie rozporządzeń oraz sprawy, toczące się w tym dniu w drugiej i trzeciej instancji, podlegają rozpoznaniu według przepisów dotychczasowych ze zmianami poniższymi:

- a) orzeczenia sądów drugiej instancji zapadłe po tym dniu są prawomocne,
- b) sprawy, w których orzeczenia zostaną uchylone przez Sąd Najwyższy po tym dniu, podlegają przekazaniu do dalszego rozpoznania właściwym miejscowo sądom wojewódzkim, chociażby przedtem orzekały w nich sądy powiatowe, przy czym wydane następnie orzeczenia sądów wojewódzkich nie podlegają dalszemu zaskarżeniu,
- c) sprawy toczące się w sądach drugiej instancji nie zakończone do tego dnia oraz sprawy, w których postępowanie w tych sądach zostało zawieszona, w przypadku podjęcia postępowania po tymże dniu, podlegają przekazaniu do dalszego rozpoznania właściwym miejscowo sądom wojewódzkim,
- d) odtworzenie akt w sprawach, które ostatnio toczyły się w sądach apelacyjnych i okręgowych jako drugiej instancji, przeprowadza po tym dniu właściwy miejscowo sąd wojewódzki.

Przepisy pkt a) i b) nie mają zastosowania do spraw, które według art. 13 kodeksu postępowania cywilnego należą w pierwszej instancji do właściwości sądów wojewódzkich.

Art. 17. Sądy istniejące w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoznają sprawy cywilne według dotychczasowych przepisów aż do czasu wejścia w życie rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości, przewidzianych w art. 2 ustawy z dnia 20 lipca 1950 r. o zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych, i do czasu zorganizowania sądów na podstawie nowych przepisów.

Art. 18. Do dnia 31 grudnia 1951 r. strona może w drugiej instancji powoływać nowe dowody, chyba że mogła je przytoczyć już w pierwszej instancji. Jeżeli sąd rewizyjny uzna te dowody za mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, uchyli zaskarżone orzeczenie i odeśle sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Art. 19. W czasie do dnia 31 grudnia 1951 r. zawieszona jest moc obowiązująca art. 350 kodeksu postępowania cywilnego. Do tego czasu obowiązuje przepis następujący:

„Art. 350. § 1. Wyrok z uzasadnieniem powinien być w ciągu dwóch tygodni sporządzony na piśmie, jeżeli strona tego zażądała w ciągu tygodnia od ogłoszenia sentencji.

§ 2. Obowiązek sporządzenia uzasadnienia wyroku nie zależy od dopuszczalności zaskarżenia wyroku.

§ 3. Sporządzenie uzasadnienia należy do sędziego sprawozdawcy, a gdy nie był wyznaczony — do sędziego, któremu przewodniczący rozprawy te powierzy.

Art. 20. Upoważnia się Ministra Sprawiedliwości do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej jednolitego tekstu kodeksu postępowania cywilnego, przepisów wprowadzających ten kodeks, przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym, kodeksu postępowania niespornego z uwzględnieniem zmian już wprowadzonych oraz zmian, jakie zostaną wprowadzone przed dniem ogłoszenia jednolitego tekstu, i z dostosowaniem do tych zmian treści pozostałych przepisów oraz do wprowadze-

nia ciągłej numeracji tytułów, działów, rozdziałów, oddziałów, artykułów i paragrafów.

Art. 21. Wykonanie ustawy porucza się Ministrowi Sprawiedliwości, a co do art. 11 i 12 Ministrom Sprawiedliwości oraz Pracy i Opieki Społecznej.

Art. 22. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *B. Bierut*
Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*
Minister Sprawiedliwości: *w z. T. Rek*
Minister Pracy i Opieki Społecznej: *K. Rusinek*